

Prof. dr hab. n. med. Hady Razak Hady
I Klinika Chirurgii Ogólnej Endokrynologicznej
Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku
ul. M. Skłodowskiej - Curie 24a 15-276 Białystok

Białystok, 26.08.2023r

Ocena rozprawy doktorskiej mgr Katarzyna Major

Białystok, 26.08.2023r

Rozprawa doktorska zatytułowana: "Wybrane aspekty opieki pielęgniarskiej nad chorymi leczonymi chirurgicznie z powodu otyłości olbrzymiej" to wnikliwa i głęboka analiza zagadnienia procesu leczenia bariatryczno-metabolicznego u chorych z otyłością i postępowania pielęgniarskiego przed i pooperacyjnego.

Wybór takiej tematyki badawczej w kontekście tak istotnego problemu klinicznego, jakim jest otyłość, stanowi dużą wartość zarówno naukową jak i praktyczną pracy.

Promotorem pracy jest Prof. dr hab. n. med. Mirosław Szura, a promotorem pomocniczym dr hab. n. med. Mateusz Rubinkiewicz. Praca powstała we współpracy wielośrodkowej w Polsce.

Badanie uzyskało pozytywną opinię Lokalnej Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego (Nr 1072.6120.248.219 z dnia 24.10.2019, załącznik 7.3).

Otyłość jest chorobą stanowiącą coraz większy problem w Polsce i na świecie. Epidemia tej choroby dotyczy zarówno krajów rozwijających się, jak i trzeciego świata. Wiąże się ona z występowaniem chorób współistniejących, takich jak nadciśnienie tętnicze, cukrzyca typu 2, miażdżyca, zespół metaboliczny czy choroby nowotworowe. Wzrost zachorowalności na te choroby stanowi więc, problem nie tylko zdrowotny, ale także społeczny i ekonomiczny – prowadzi za sobą zwiększenie kosztów leczenia.

Otyłość, czyli niepożądany przyrost masy ciała, związana jest z dostarczaniem zbyt dużej ilości kalorii w stosunku do zapotrzebowania organizmu. Przyczyną takiego stanu rzeczy są

nieprawidłowe nawyki żywieniowe, mała aktywność fizyczna, ale także czynniki genetyczne, pozagenetyczne, biologiczne, farmakologiczne i psychologiczne.

O otyłości olbrzymiej mówimy wówczas, gdy BMI pacjenta wynosi powyżej 40kg/m^2 . Niepowodzenie leczenia dietetycznego i farmakologicznego w otyłości stanowi wskazanie do leczenia bariatryczno - metabolicznego. Wybór rodzaju operacji zależy, przede wszystkim, od stopnia otyłości, obecności chorób dodatkowych i spodziewanego efektu leczniczego. Próby leczenia dietetycznego i farmakologicznego otyłości skutkują zaledwie kilkuprocentową skutecznością, a duży odsetek pacjentów zaczyna ponownie tyć po spadku masy ciała w wyniku leczenia zachowawczego. Jediną metodą o udowodnionej naukowo skuteczności, zarówno w spadku BMI, jak i cofaniu się chorób współtowarzyszących związanych z otyłością, jest leczenie operacyjne. Skuteczność leczenia bariatryczno — metabolicznego w dużej mierze zależy od opieki zespołu lekarsko — pielęgniarskiego w trakcie przygotowania chorego przed operacją jak i od najwcześniejszego okresu pooperacyjnego.

Praca pochodzi z referencyjnego, przodującego ośrodka jakim jest II Katedra Chirurgii Ogólnej UJ CM, Klinika Chirurgii Endoskopowej, Metabolicznej oraz Nowotworów Tkanek Miękkich, znanego nie tylko w Polsce ze swoich osiągnięć klinicznych i publikacji.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska obejmuje 116 stron edycji komputerowej z zamieszczonymi w tekście: spisem treści, streszczeniami w języku polskim i angielskim, wstępem, celem pracy, wynikami, podsumowaniem i wnioskami, 10 tabelami, 2 rycinami, 17 wykresami, 2 ankietami, 101 pozycjami piśmiennictwa.

Układ tekstu pracy jest typowy i zgodny dla tego rodzaju opracowań naukowych, ze stosownym podziałem na rozdziały odpowiednio tematycznie związane z treścią. W obszernym wstępie autorka w ciekawy sposób przedstawiła epidemiologię, etiopatogenezę oraz klasyfikację otyłości. W dobrym stylu opracowała metody leczenia bariatrycznego, wskazania i przeciwwskazania. Przedstawiona została także interdyscyplinarna opieka nad chorym z otyłością poddanym leczeniu chirurgicznemu, niezbędna w codziennej praktyce klinicznej.

Autorka ze szczególną starannością omówiła aspekty planowania operacji i postępowanie pooperacyjne, w tym nowoczesną opiekę okołoperacyjną (ERAS/ERABS)

Doktorantka wykazała się znajomością piśmiennictwa światowego i krajowego oraz międzynarodowych rekomendacji tego postępowania, co dało niezbędne uzasadnienie teoretycznych i praktycznych podstaw jej opracowania, a także wyboru metod badawczych.

W rozdziale „Podsumowanie i wnioski” doktorantka przedstawiła metody, wyniki i dyskusję.

Cele pracy doktorskiej przedstawiono i określono jasno i przejrzysto, a wyniki uzyskano na podstawie ankiety oceny wiedzy personelu pielęgniarskiego, a część druga i trzecia obejmowały prospektywną analizę 153 chorych leczonych metodami laparoskopowej rękawowej resekcji żołądka oraz laparoskopowego wyłączenia żołądkowego na pętli Roux-Y.

Dane kliniczne przeanalizowano na wysokim poziomie, zastosowane zostały najnowsze programy statystyczne. Użyto oprogramowania statsoft STATISTICA 13.3 (TIBCO, Tulsa, USA). test Shapiro-Wilka, testy X- kwadrat Pearson'a, Yates'a, bądź Fisher'a. Do porównania zmiennych ilościowych między grupami stosowano test Mann'a-Whitney'a, ANOVA Kruskala - Wallisa. Za istotną statystycznie została uznana wartość p niższa niż 0,05.

Analiza wyników przeprowadzonych badań została szczegółowo przedstawiona w rozprawie doktorskiej. Rozdziały: Cele, Metody i Wyniki pracy można traktować jako w pełni zrealizowane, tak w formie tekstowej, jak i w postaci tabel i rycin.

Zastosowano oryginalne metody badawcze dotyczące krytycznej oceny wiedzy personelu pielęgniarskiego w zakresie opieki nad chorymi leczonymi bariatrycznie i edukacji pacjentów otyłych przed i po operacji. Badania prowadzone w oparciu o nowoczesny warsztat badawczy, można uznać jako wartościowe i na wysokim poziomie.

Dyskusja stanowiąca ważną część opracowania dowodzi dojrzałości naukowej doktorantki. Autorka przedstawiła własne wyniki w kontekście rezultatów innych autorów z kraju i ze świata. Trafne dobrała cytowane piśmiennictwo, co pozwoliło umieścić uzyskane przez nią rezultaty w jasnej i szerszej perspektywie. We wnioskach doktorantka dokonała uzasadnionej rekapitulacji wyników przeprowadzonych badań.

W rozdziale Piśmiennictwo autorka zebrała 101 pozycji. Zostały one starannie wyselekcjonowane, a ich cytowanie jest jak najbardziej trafne i celowe. Znalazły się tam najbardziej istotne i niezbędne, z punktu widzenia wartości całej rozprawy, pozycje historyczne oraz najbardziej aktualne, współczesne doniesienia dotyczące tematyki,

Z obowiązku recenzenta przedstawiam moje uwagi wobec rozprawy doktorskiej:

- zbyt obszerny wstęp,
- rozdział: Założenia badań własnych — rozległy i mocno rozbudowany,
- streszczenie — ponad 5 stron, mogło być krótsze, - niektóre pytanie ankiety dość trudne do zrozumienia, - warto jeszcze raz opracować czwarty wniosek, wdaje się być wynikiem.

Wyżej wymienione błędy nie umniejszają wartości pracy i są łatwe do poprawienia podczas przygotowania do druku.

Podsumowanie

Przedstawiona praca doktorska mgr Katarzyny Major "Wybrane aspekty opieki pielęgniarskiej nad chorymi leczonymi chirurgicznie z powodu otyłości olbrzymiej" stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i spełnia kryteria rozprawy doktorskiej zgodnie z wymogami Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym. Zakres opracowanych zagadnień mieści się w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne. Wnioskuje zatem o dopuszczenie mgr Katarzyny Major do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

prof. dr hab. n. med. Hady Razak-Hady
specjalista chirurgii ogólnej